

Datum
2024-02-14

Diarienummer
KS-2024/76.109

Handläggare
Björn Rosborg
Bjorn.Rosborg@huddinge.se

Kommunstyrelsen

Förändring genom försöksverksamhet i den kommunala sektorn (SOU 2023:94) – svar på remiss från finansdepartementet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Bilaga 1 till kommunstyrelsens förvaltnings tjänsteutlåtande, daterat den 14 februari 2024, överlämnas till finansdepartementet som Huddinge kommuns yttrande över remissen ”Förändring genom försöksverksamhet i den kommunala sektorn” (SOU 2023:94).

Sammanfattning

Huddinge kommun har fått betänkandet ”Förändring genom försöksverksamhet i den kommunala sektorn” (SOU 2023:94) på remiss från finansdepartementet. Kommunsektorn står inför flera samhällsutmaningar och dessa ställer krav på kommunens verksamhet och för att kunna möta kraven behövs nytänkande. Utredningens uppdrag har varit att främja försöksverksamheter i kommunsektorn som kan hantera utmaningarna. Försöken kan till exempel handla om nya arbetssätt, samverkan inom nya områden eller nya sätt att använda teknik.

Kommunstyrelsens förvaltning menar att försöksverksamhet är bra då den testar nya arbetssätt, tekniker och samverkansformer inom flera områden i begränsad omfattning i verkliga miljöer, för att därefter utvärdera försöken.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att de förslag som lämnas i betänkandet är bra men att tillämpningen av försökslagstiftningen noggrant måste utvärderas innan den eventuellt permanentas. Förvaltningen anser också att regeringen bör se över hur kommunsektorns erfarenheter bäst kan tillvaratas och spridas.

För att kunna möta kommunsektorns utmaningar räcker det dock inte med att lära av försöksverksamheter av olika slag. Kommunerna måste även systematiskt granska nuvarande verksamheters kostnader och resultat och jämföra dessa med andra kommuners och utifrån resultatet analysera hur de kan bli effektivare.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress
Huddinge kommun
Kommunstyrelsens förvaltning
141 85 Huddinge

Besök
Kommunalvägen 28

Tfn vxl 08-535 300 00

huddinge@huddinge.se
www.huddinge.se

Beskrivning av ärendet

Huddinge kommun har fått betänkandet ”Förändring genom försöksverksamhet i den kommunala sektorn” (SOU 2023:94) på remiss från finansdepartementet (bilaga 2).

Utmaningar

Utredningen, med namnet Försöksverksamhetskommittén, konstaterar att kommunsektorn står inför flera utmaningar såsom urbaniseringen och den demografiska utvecklingen, men även klimatförändringar och välfärdsbrottslighet.

Uppdrag

Utredningens uppdrag har varit att främja försöksverksamheter i kommunsektorn. Försöken kan till exempel handla om samverkan inom nya områden eller nya sätt att använda teknik. Syftet med utredningen är att öka kommunernas förmåga att hantera de utmaningar de står inför.

Metod

Utredningen har mottagit fler förslag gällande försöksverksamheter som bedömts svara mot de samhällsutmaningar som kommuner och regioner står inför. Förslagen har gällt flertalet områden som till exempel samhällsbyggnad, arbetsmarknad och hälso- och sjukvård. Utredningen har också gjort en utblick och noterar att det har bedrivits relativt omfattande försöksverksamheter i våra nordiska grannländer.

Försöksverksamhet utan författningsändring

Sedan Försöksverksamhetskommittén inledde sitt arbete 2021 har utredningen fått in ett 90-tal förslag på försöksverksamheter i den kommunala sektorn. Utredningen har under utredningstiden följt tre försök som inte kräver författningsändring. Försöken rör samverkan för god och nära vård, ledarprogram och jämlik digital omvandling. Alla tre försöksverksamheterna har kopplingar till akademierna, vilket bidragit till en systematik och uthållighet i försöken.

Försöksverksamhet som kräver författningsändring

Försökslagstiftning är en tidsbegränsad lag genom vilken lagstiftaren önskar skaffa sig ett underlag för att avgöra om den prövade försökslagstiftningen ska göras allomfattande och permanentas.

Försöksverksamhet gällande ett statsbidrag till små kommuner

Utredningen föreslår att en försöksverksamhet gällande riktade statsbidrag ska möjliggöras genom en försökslag. Försöket ska vara inriktat särskilt mot befolkningsmässigt små kommuner. Syftet med försöket ska vara att få mer kunskap om hur staten genom utformningen av sin ekonomiska styrning kan påverka små kommuners förmåga och förutsättningar att klara sitt uppdrag. Förslaget innebär att 14 små kommuner som anges i försökslagen får ett statsbidrag för små kommuner utan särskilda krav i stället för ett antal riktade statsbidrag med krav, under en försöksperiod om fem år.

Försöksverksamheter inom hälso- och sjukvårdsområdet

Kommuner och regioner har ett delat ansvar för hälso- och sjukvården där kommunerna ansvarar för primärvården för vissa grupper, exempelvis äldre i särskilda boenden. Efter avtal med regionen får kommunerna också ansvara för hemsjukvård (primärvård) i ordinärt boende och i trygghetsboende. Den specialiserade vården är alltid regionens ansvar. Enligt gällande regelverk är det oklart i vilken omfattning kommuner och regioner kan samverka om denna vård. Utredningen föreslår att det i en försökslag öppnas upp för kommuner och regioner att när det gäller vård i någons hem kunna avtalssamverka om hälso- och sjukvården.

Försöksverksamheter med kommunal samverkan gällande lantmäteri verksamhet

Utredningen föreslår att:

- kommuner ska kunna ges tillstånd av regeringen att inrätta en kommunal lantmäteri myndighet i samverkan. Syftet är att undersöka hur det påverkar effektiviteten i samhällsbyggnadsprocessen och fastighetsbildningsprocessen.
- en kommunal lantmäteri myndighet ska kunna ingå avtal med en annan kommunal lantmäteri myndighet om att utföra uppgifter åt den.

Försöksverksamhet med uppdrag till myndighet

Försöksverksamhet med renat råvatten som dricksvatten

Utredningen föreslår att Livsmedelsverket ges i uppdrag att främja försöksverksamhet med att recirkulera använt vatten (gråvatten) som råvatten för dricksvatten. Livsmedelsverket ska analysera om det behövs någon ändring i föreskrifter för att försöket ska vara möjligt att genomföra.

Försöksverksamheter för att motverka välfärdsbrottslighet

Utredning anser att det är problematiskt att använda försökslagstiftning inom området men har berett ett förslag gällande offentlig upphandling eftersom betydande välfärdsbrottslighet förekommer där.

Regeringen bör verka för ett samarbete mellan statliga myndigheter och kommuner och kommunala inköpscentraler. Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att kartlägga vilka myndigheter som bör ingå i en sådan försöksverksamhet.

Samordnande funktion

Utredningen anser att en samordning av spridning av resultat från försök inom kommunsektorn skulle underlätta för kommuner att ta del av varandras resultat. Att genomföra en sådan samordning av information är dock ett omfattande uppdrag och kräver resurser från såväl de aktörer inom kommunsektorn som utför försöken, som för den funktion som ska samla och sprida information om dem. Betänkandet anser att regeringen bör överväga att tillsätta en utredning med uppdrag att analysera hur kommunsektorns erfarenheter bäst kan tillvaratas.

Datum
2024-02-14

Diarienummer
KS-2024/76.109

Förvaltningens synpunkter

Försöksverksamhet

Kommunstyrelsens förvaltning anser att försöksverksamhet är bra då den testar nya arbetssätt, tekniker och samverkansformer i begränsad omfattning i verkliga miljöer, för att därefter utvärdera försöken.

Detta är också något Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) drivit under flera år och kommunstyrelsens förvaltning anser liksom SKR att det är nödvändigt med försöksverksamheter inom många områden för att på ett innovativt sätt kunna möta de utmaningar kommunerna står inför.

Kommunstyrelsens förvaltning vill också betona att i all försöksverksamhet ligger ett visst mått av risk då något nytt och oprövat kan ge kunskaper som berikar och effektiviserar den kommunala verksamheten, men även fallera.

Samhällsekonomiskt är det dock bättre om *en* försöksverksamhet inte fungerar än att den genomförs på bred front och genererar misslyckanden och kostnader för många kommuner. Utan ekonomisk kompensation från staten krävs dock mod från enskilda kommuners beslutsfattare för att våga sätta olika pilotprojekt och försöksverksamheter med vetskapen om att de kan misslyckas.

Betänkandets förslag

Kommunstyrelsens förvaltning anser att de förslag som lämnas i betänkandet rörande tre försökslagstiftningar och uppdragen till Livsmedelsverket och Upphandlingsmyndigheten är bra men att tillämpningen av försökslagstiftningen noggrant måste utvärderas innan den eventuellt permanentas. En utvärdering kommunstyrelsens förvaltning är speciellt intresserad av rör försöksverksamhet gällande *ett* statsbidrag till små kommuner i stället för många riktade statsbidrag. Om försöket faller väl ut och ger kommunerna större utrymme för lokala anpassningar och prioriteringar, dvs. stärker den kommunala självstyrelsen och minskar administrationen, bör övervägas om inte lagstiftningen ska permanentas och införas i hela kommunsektorn.

Kommunstyrelsens förvaltning anser även att regeringen bör överväga att tillsätta en utredning med uppdrag att analysera hur kommunsektorns erfarenheter bäst kan tillvaratas och spridas (samordnande funktion).

Effektivitetsanalys

För att kunna möta kommunsektorns utmaningar behöver verksamheterna effektiviseras på ett hållbart sätt med målet att behålla en god kvalitet samtidigt som varje skattekrona används på bästa möjliga sätt. Men för att nå dit räcker det inte med att lära av försöksverksamheter av olika slag. Kommunerna måste även systematiskt granska nuvarande verksameters kostnader och resultat och jämföra dessa med andra kommuners och utifrån resultatet analysera hur de kan förändra och effektivisera sitt arbete.

Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Förslaget till beslut medför inga ekonomiska eller juridiska konsekvenser för kommunen.

Datum
2024-02-14

Diarienummer
KS-2024/76.109

Camilla Broo
Kommundirektör

Anna Tengelin Skoog
Biträdande kommundirektör

Bilagor

Bilaga 1. Förslag till yttrande till finansdepartementet

Bilaga 2. Försöksverksamhet i den kommunala sektorn SOU 2023:94

Beslutet ska skickas till

Finansdepartementet